

28 лютого 1947, Київ. Довідка Управління по боротьбі з бандитизмом МВС УРСР про формування УПА та ОУН-Б, що діяли на території Польщі

Совершенно секретно

Справка

о бандах УПА, подполье ОУН и его боевках,
действующих за погран-линией на территории Польши.

По состоянию на 1 февраля 1947 года.

1. Курень УПА, куренной „ПРИРВА”¹ – действует в Грубешувском уезде отдельными сотнями. Состоит из 3 сотен:²

„ГОРОВОЙ”	– до 40 чел[овек]
„АРКУШ” ³	– до 130 чел[овек]
„ДУБ”	– до 110 чел[овек]
<hr/>	
Всего:	– 280 банд[итов].

2. Курень УПА, куренной „ЖЕЛЕЗНЯК”⁴ – действует в Ярославском и Любачевском уездах отдельными сотнями. Состоит из сотен:

„ШУМ”⁵
 „ТУЧА”⁶
 „КАЛИНОВИЧ”⁷
 „КРУК”⁸ – 63 чел[овека]

В курене всего – до 1684 бандитов [?].

3. Курень УПА, куренной „РЕЗУН”⁹ – действует в районе сел Каменка¹⁰ (6684), Балигруд (6692), Лопенка (5898). Данных о составе куреня не добыто, на учете состоит 433 бандита.

4. Курень УПА, куренной „РЕН”¹¹ – действует в Сянікском уезде. Состоит из 3 сотен:¹²

1. „ХРИН”¹³ – 120 чел[овек]
 2. „БИР”¹⁴ – 60 чел[овек]
 3. „МИРОН”¹⁵

Всего в курене имеется до 190 бандитов.

5. Курень УПА, куренной „БАЙДА”¹⁶ – действует в Перемышльском уезде, действует отдельными сотнями. Состоит из сотен:¹⁷

„БУРЛАКА” ¹⁸	– 164 чел[овека]
„ЛАСТИВКА” ¹⁹	– 92 чел[овека]
„ГРОМЕНКО” ²⁰	– 100 чел[овек]
„КРЫЛАЧ” ²¹	– 100 чел[овек]
„БРОДЫЧ” ²²	– 100 чел[овек].

Сотни УПА (принадлежность которых к какому-либо куреню не установлена):

Сотня УПА – сотенный „ЯР”²³ – действует в районе сел Ляхава (0098), Добра-Шляхетска (0094), по учету числится 150 чел[овек].

Отдельные банды УПА (принадлежность которых к какому-либо куреню или сотни не установлена):

Банда УПА – главарь банды „ОРЛЕНКО”²⁴ – действует в районе сел: Царинске (4818), Ступосяны (5022), Береги [Верхние либо Нижние] (4422). Численный состав банды – 60 человек.

Боевки СБ²⁵

1. Окружная боевка СБ – коменд[ант] боевки „КРИПАК” – действует в районе сел: Монастыр (77[...]), Гребенне (7484), Седлиска (7252). Численный состав – 17 человек.

2. Боевка СБ – коменд[ант] боевки „ЗОРИВ” – действует в районе сел: Корманице (0[...]), Пикулице (1228), Клоковице (0426). Численный состав – 20 человек.

3. Областная боевка СБ – коменд[ант] боевки не установлен – действует: с[ело] Рокшыце, Перемышльский уезд. Численный состав – 52 человека.

4. Боевка СБ – главарь „БЕРКУТ” – действует в селах Бережница-Нижня (7402). Численный состав – 45 человек.

Кусты самообороны

1. Куст самообороны, коменд[ант] куста КОВАЛЫК – действует в селах Верхрата (7274) и Седлиска (7282)²⁶. Численный состав – 9 человек.

Провода ОУН

1. Белзкий надрайонный провод ОУН, проводник не установлен – численный состав 25 человек.

2. 4-й райпровод Белзкого надр[айонного] провода ОУН, проводник не установлен – действует: с[ело] Василюв (9004). Численный состав – 50 человек.

3. Перемышльський надрайонный провод ОУН, проводник не установлен. Численный состав – 107 человек.

4. Сянікський окружной провод ОУН, проводник „ЛЕН” – действует в Сянікском и Лисковском уездах. Численный состав 30 человек.

5. 5-й надрайонный провод ОУН, проводник „ИГОРЬ” – действует в районе сел Пашова (8802), Середница (8408), Безмихова (8602). Численный состав – 8 человек.

6. Районный провод ОУН, проводник „СТЕПОВАЯ”²⁷ – действует на территории Волковысской и Гочевской волостей Лисковского уезда. Численный состав – 12 человек.

7. Районный провод ОУН, проводник „БИЛЬЙ”, он же „ТИССА”²⁸ – действует в селе Ямна-Дольна (9812). Численный состав – 13 человек.

Таким образом в пограничных районах на территории Польши (в польском выступе) действует:

а) по УПА

1. Куреней УПА – 5, в составе 15 сотни с количеством бандитов	3143 ч[еловек]
2. Отдельная сотня УПА, в количестве	150 ч[еловек]
3. Отдельная банда УПА, в количестве	60 ч[еловек]
<hr/>	
Итого бандитов УПА:	3353 [ludzi]

б) по ОУН

1. Проводов ОУН – 7, с количеством участников	245
2. Боевок СБ – четыре и 1 куст самообороны, с общим количеством участников	143
<hr/>	
Итого участников проводов и их боевок:	388

Начальник Управления МВД УССР по ББ

Полковник (—) САРАЕВ

28 февраля 1947 года

г. Киев

Примітки

¹ Штендера Євген (1924 р.н.), псевдо „Нерв”, „Прірва”; журналіст; в 1945–1947 рр. провідник III Округу ОУН-Б, одночасно у 1945–1946 рр. командир ТВ УПА „Данилів”, у період з січня по липень 1946 р. – військовий референт III Округу, в 1946–1947 рр. провідник надрайону „Лиман”; в 1947 командиром куреня був „Беркут”. з 1948 р. у Західній Німеччині, згодом у Канаді.

² Інформація незрозуміла. В 1947 р. до складу куреня з ТВ УПА „Данилів” входили сотні „Яра”, „Чауса”, „Дуди” і „Давида”.

³ Прізвище невідоме, правдоподібно „Аркуш”, в 1946–1947 рр. командир чоти у сотні „Яра”; в 1947-1948 рр. командир загону УПА, що діяв у Томашівському повіті й був створений із розбитих сотень УПА з території Польщі та УРСР.

⁴ Шпонтан Іван (1919–1989), псевдо „Залізник”, майор УПА, командир куреня і 27 ТВ УПА „Бастіон” та начальник штабу VI ВО „Сян”; після розбиття куреня, в середині листопада 1947 р. пробрався до Чехословаччини, де жив до 1960 р. Виданий польським властям, був засуджений до смертної кари, яку замінено довічним ув’язненням. Звільнений у листопаді 1981 р. повернувся до Чехословаччини

⁵ Шиманський Іван (1913 р.н.), псевдо „Шум”, підпоручник УПА, командир сотні „Месники 2” (криптонім „97 а”), що входила до складу куреня „Залізника” (командир Іван Шпонтан); сотня налічувала близько 160 осіб. „Шум” загинув 7 вересня 1947 р. під Верхратою.

⁶ Тарабан Микола (1921 р.н.), псевдо „Туча”, підпоручник УПА, командир сотні, що входила до складу куреня „Залізника”, сотня налічувала близько 90 осіб. „Туча” був переселений до Ольштинського воєводства, у 1948 р. пробрався до Німеччини, звідки емігрував до США.

⁷ Мазур Григорій (1912–1949), псевдо „Калинович”, підпоручник УПА, командир сотні „Месники 1” (криптонім „97”), що входила до складу куреня „Залізника”; сотня налічувала близько 100 осіб і діяла в лісах на північний-схід від Ярослава та на захід від Любачова. У вересні 1947 р. „Калиновича” було спіймано на території Чехословаччини під час спроби переходу до американської зони окупації Німеччини; переданий польським властям; страчений.

⁸ Левко Григорій (1924 – після 1947), псевдо „Крук”, поручник УПА, командир сотні „Месники 4” (криптонім „98”), що входила до складу куреня „Залізника”. Сотня налічувала близько 70 осіб. Після її розгрому „Крук” у серпні 1947 р. перебрався на територію УРСР й там пропав.

⁹ Інформація незрозуміла. Андрусак Василь (1912–1946), псевдо „Різун”, полковник, командир ТВ УПА „Чорний ліс” загону УПА, що діяв в УРСР. Йдеться про курінь „Підкарпаття” (з загону УПА „Різуна”), який з перервами діяв у 1945–1946 рр (прибув з УРСР) в Бещадах; його командиром був Павло Вацик, псевдо „Прут”.

¹⁰ Правдоподібно: Камйонкі.

¹¹ Мізерний Василь, псевдо „Рен”, майор УПА, у 1945–1947 рр. командир лемківського куреня і одночасно (у 1946–1947 рр.) командир 26 ТВ УПА „Лемко”; наприкінці 1947 р. пробрався до СРСР, був офіцером штабу УПА-Захід; загинув у серпні 1949 р. у бою з НКВС.

¹² Інформація незрозуміла. У 1947 р. до складу куреня „Рена” входили сотні: „Бора”, „Бродича”, „Хрона” і „Стаха”.

¹³ Стебельський Стефан (1914–1949), псевдо „Хрін”, поручник УПА, командир сотні УПА „Ударники 5” (криптонім „95 а”), що входила до складу куреня „Рена”; сотня налічувала близько 120 осіб.

¹⁴ Шишканинець Василь (1921–1948), псевдо „Бір”, підпоручник/поручник УПА, командир сотні „Ударники 1” (криптонім „96”), що входила до складу куреня „Рена” (командир Василь Мізерний); сотня налічувала близько 100 осіб.

¹⁵ Інформація незрозуміла. Гошко Володимир, псевдо „Мирон”, командир окремої сотні УПА „Булава” (IV ВО „Говерла”), що діяла головним чином у Бещадах в 1945–1947 рр.; після 1947 р. „Мирон” служив у штабі ТВ УПА „Маківка”.

¹⁶ Миколенко Петро (помер у 1979 р.), псевдо „Байда”, майор УПА, у 1946–1947 рр. командир перемиського куреня та заступник командира 26 ТВ; після 1947 р. на еміграції, м.ін. у США.

¹⁷ Інформація незрозуміла. У 1947 р. сотня „Бродича” до складу куреня не входила.

¹⁸ Щигельський Володимир (1920–1949), псевдо „Бурлака”, поручник УПА, командир сотні „Ударники 4” (криптонім „94 а”), що входила до складу куреня „Байди” (командир Петро Миколенко); сотня налічувала близько 120 осіб; наприкінці 1947 р. перейшла на територію Чехословаччини та пробиралася в напрямку американської окупаційної зони Німеччини; була оточена і частково розбита підрозділами чехословацьких органів безпеки, розпорошилася. Сам „Бурлака” вийшов з підпілля після отримання гарантій безпеки; у 1948 р. був виданий польським властям і страчений.

¹⁹ Янковський Григорій, псевдо „Ластівка”, ст. булавний УПА, командир сотні „Ударники 6”, (криптонім „94 б”), яка входила до складу куреня „Байди” (командир Петро Миколенко); наприкінці 1946 р. сотня налічувала близько 90 осіб; „Ластівка” загинув у червні 1947 р.

²⁰ Дуда Михайло, псевдо „Громенко”, поручник УПА, командир сотні „Ударники 3” (криптонім „95”), що входила до складу куреня „Байди”; сотня налічувала близько 120 осіб; у червні 1947 р. перейшла на територію Чехословаччини і пробралася в американську зону окупації Німеччини; у 1951 р. „Громенко” пробрався на територію УРСР і пропав безвісті.

²¹ Коцьолек Ярослав, псевдо „Криlach”, поручник УПА, командир сотні „Ударники 7” (криптонім „96 б”), яка входила до складу куреня „Байди”. Сотня налічувала близько 80 осіб. „Криlach” загинув 13 червня 1947 р.

²² Гробельський Роман (1919–1949), псевдо „Бродич”, „Роман”, поручник УПА; з травня до вересня 1946 р. командир сотні „Ударники 2” (криптонім „94”), що входила до складу куреня „Рена”. Сотня налічувала близько 120 осіб. У 1948 р. Гробельський був схоплений на території Чехословаччини і переданий польським властям. Через рік його засудили до смертної кари.

²³ Ярмола Василь (1914 р.н.), псевдо „Яр”, командир сотні „Вовки 1” (криптонім „99”), що входила до складу куреня „Беркута”; сотня налічувала близько 40 осіб і діяла в районі Белз – Варенж. „Яр” загинув у липні або серпні 1947 р.

²⁴ Група „Орленка” прибула з УРСР наприкінці 1946 р.

²⁵ Служба Безпеки виконувала обов’язки політичної поліції ОУН-Б, однак мала незалежну від УПА структуру. В кожному окрузі ОУН-Б був референт СБ, якому були підпорядковані надрайонні та районні референти. Останнім були підпорядковані м. ін. боївки СБ, що налічували по 10–15 осіб; начальником СБ „Закерзонського Краю” був Петро Федорів (1910–1950), псевдо „Дальнич”.

²⁶ Так в оригіналі. Див. вище.

²⁷ Кітiшко Марія, псевдо „Степова”, в 1946–1947 рр. референт пропаганди надрайону ОУН-Б „Верховина”; загинула 28 лютого 1947 р. в Бартному (Бескид Нижній) у бою з патрулем ВП.

²⁸ Гадай Василь, псевдо „Тісо”, у 1945–1947 рр. провідник II Району Надрайону „Холодний Яр” I Округу ОУН-Б.